

Є.Є. Барашкова

студ. I курсу магістратури

спеціальність «Право»

Науковий керівник: д. ю. н., проф. Т.В. Степанова

ПОРІВНЯЛЬНО-ПРАВОВА ХАРАКТЕРИСТИКА ЗАКІНЧЕННЯ РОЗГЛЯДУ СУДОВИХ СПРАВ У РІЗНИХ СУДОВИХ ПРОЦЕСАХ

У 2017 році були прийняті нові процесуальні кодекси, які, враховуючи особливості кожного виду судочинства, уніфікували судові процедури, зокрема, і щодо закінчення розгляду судових справ. Наразі, з плином часу, ми можемо проаналізувати стан та перспективи закінчення розгляду судових справ у різних судових процесах України, що є метою цієї роботи.

За загальним правилом розгляд справи в суді завершується ухваленням судового рішення (підсумкового акту), у якому суд дає відповіді на заявлені вимоги. Однак завершення провадження у справі можливе і без постановлення рішення (закриття провадження у справі, зупинення провадження у справі, тощо).

Ухваленням рішення в Україні закінчується розгляд адміністративних, цивільних і господарських справ. У справах наказного провадження (цивільний та господарський процес) остаточним підсумковим актом є судовий наказ, який є особливою формою судового рішення, що одночасно є і висновком суду, і виконавчим

документом. У кримінальному провадженні вирішення обвинувачення по суті викладається в формі вироку.

Окремими видами рішень суду є додаткове і заочне рішення.

Додаткове рішення суду ухвалюється в разі нерозв'язання в основному рішенні окремих вимог, щодо яких розглядалася справа (передбачено КАС України, ЦПК України, ГПК України).

Лише у цивільному судочинстві передбачене винесення заочного рішення. Воно ухвалюється за відсутності відповідача – у разі, якщо немає відомостей про причину його неявки або така причина визнана судом неповажною.

Однією з проблем є ухвалення заочного рішення у справі без належного повідомлення про судові засідання. Так, у справі № 947/31399/19 суд направив на адресу відповідача повістку про судовий виклик, яка була повернута до суду з приміткою: «за вказаною адресою одержувач не проживає». В ухвалі суд зазначив, що у разі якщо судові рішення направлено судом за належною адресою і повернуто поштою у зв'язку з посиланням на відсутність адресата, то вважається, що адресат повідомлений [1].

Але з такими доводами суду складно погодитися, оскільки відсутність відповідача за адресою проживання не свідчить про відмову сторони від одержання відправлення, а свідчить про відсутність інформованості про надходження кореспонденції з суду.

Поняття «закриття провадження у справі» та «зупинення провадження у справі» не закріплені в жодному процесуальному кодексі, однак вказані поняття сформульовані у судовій практиці.

Так, у Постанові КЦС від 20.09.2021 по справі № 638/3792/20 зазначено, що закриття провадження у справі – це форма закінчення розгляду справи без прийняття судового рішення у зв'язку з виявленням після порушення провадження у справі обставин, з якими закон пов'язує неможливість судового розгляду справи [2]. Якщо узагальнити підстави для закриття провадження у справі, то можна виділити три групи: 1) неправомірність виникнення процесу; 2) неможливість його подальшого продовження; 3) нецільність його продовження.

В господарському та цивільному судочинстві однією з підстав для закриття провадження є відсутність предмета спору, однак процесуальний закон не містить визначення цього поняття.

На думку Г.Л. Крушельницької, така прогалина в процесуальному законодавстві, у свою чергу, призводить до змішування понять предмета спору та предмета позову, формуючи неоднозначність правозастосовної практики [3, с. 84].

У Постанові від 10.02.2022 у справі № 826/16262/17 КАС зазначив, що зупинення провадження по справі – це врегульована законом і оформлена ухвалою суду тимчасова перерва в провадженні по цивільній справі, викликана наявністю однієї з передбачених в законі обставин, які заважають здійснювати її розгляд [4].

На відміну від інших процесуальних кодексів, у КПК України підставою для зупинення провадження є захворювання обвинуваченого на *тяжку тривалу хворобу*, яка виключає його участь у судовому провадженні [5, ст. 335]. Однак на законодавчому рівні не визначено переліку тяжких захворювань, але деякі науковці вважають, що такого переліку и не може бути, оскільки тяжка хвороба не є категорією об'єктивною, на відміну від тривалого захворювання обвинуваченого [6, с. 43]. Одночасно, аналізуючи решту процесуальних кодексів, можна зазначити, що в них не *тяжка*, а *будь-яка* хвороба, яка перешкоджає розгляду справи, є підставою для зупинення судового провадження.

Отже, в процесуальних кодексах положення, які пов'язані із закінченням розгляду справи, сформульовані подібно, але містять специфічні риси, які пояснюються особливостями кожного процесу. Звичайно, існує низка проблемних аспектів та прогалин у правозастосовній практиці. Для вирішення деяких з них, на нашу думку, необхідно на законодавчому рівні закріпити поняття «предмету спору», а також уніфікувати конструкцію ст. 335 КПК України з положенням інших процесуальних кодексів.

Список використаної літератури

1. Ухвала Київського районного суду м. Одеси від 07.12.2020 у справі № 947/31399/19. URL: <https://verdictum.ligazakon.net/document/93352538> (дата звернення: 13.05.2022).
2. Постанова Касаційного цивільного суду Верховного Суду від 20.09.2021 у справі № 638/3792/20. URL: <https://verdictum.ligazakon.net/document/99861085> (дата звернення: 13.05.2022).
3. Крушельницька Г.Л. Закриття провадження у цивільній справі у зв'язку з відсутністю предмета спору. *Актуальні проблеми держави і права*. 2019. Вип. 83. С. 84–91.

4. Постанова Касаційного адміністративного суду Верховного Суду від 10.02.2022 у справі № 826/16262/17. URL: <https://verdictum.ligazakon.net/document/103281984> (дата звернення:13.05.2022).
5. Кримінальний процесуальний кодекс України : Закон України від 13.04.2012 № 4651-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17#top> (дата звернення:13.05.2022).
6. Кричук Ю.А. Проблемні питання зупинення судового провадження. *Держава та регіони. Серія право*. 2015. № 2(48). С. 41–45.